

TREĆA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O OBNOVI VODOTOKA 2004

Organizacija konferencije

U Zagrebu je od 17. do 21. svibnja 2004. održana Treća međunarodna konferencija o obnovi vodotoka (3rd ECRR Conference on River Restoration) – *Obnova vodotoka 2004*.

Organizatori su bili *Hrvatske vode* i Europski centar za obnovu vodotoka (ECRR) iz Lelystada u Nizozemskoj. Pokrovitelji su bili: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva te Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Republike Hrvatske.

Hrvatske vode preuzele su organizaciju Konferencije na temelju Memoranduma o suglasnosti i suradnji na području integralnog upravljanja vodama i zaštiti okoliša, te programa partnerstva u vodnom gospodarstvu, potpisanog između Republike Hrvatske i Kraljevine Nizozemske 5. lipnja 2001. U realizaciji Memoranduma na zajedničkom sastanku 18. veljače 2002. u Den Haagu, Hrvatska je prihvatila pripremu i održavanje Konferencije, uz suradnju i financijsku podršku nizozemskih institucija. Na dva zajednička konzultativna pripremna sastanka (28. kolovoza i 12. prosinca 2002. u Zagrebu) uz hrvatske i nizozemske predstavnike bili su nazočni predstavnici odgovarajućih hrvatskih ministarstava i državnih uprava.

Europski centar za obnovu vodotoka (ECRR) imao je začetak 1995. u britansko-danskom projektu obnove vodotoka. U 1998. je poslan upitnik mnogim europskim zemljama, a ohrabrujući odgovori potaknuli su osnivanje Europskog centra. Službeno je osnivanje Centra bilo u ožujku 1999. u Silkeborgu u Danskoj. ECRR podržava obnovu vodotoka u sustavu cjelovitoga održivog upravljanja vodama te spaja ljude i organizacije koje se time bave. Centar se ponaj-

prije bavi znanstvenim, stručnim i praktičnim aspektima iz europskih Smjernica o vodama EU.

Organizacijski je ECRR europska mreža sa sudionici koji imaju mogućnost i odgovornost u obnovi vodotoka. Suradnja među sudionicima na nacionalnoj i međunarodnoj razini ostvaruje se razmjenom informacija putem tiskanih medija, web stranica i sastanaka, a ECRR pomaže osnivanje nacionalnih centara, posebno u istočnoeuropskim zemljama. Upravni odbor od sedam članova odgovoran je za upravljanje i organizaciju. U odboru su predstavnici iz cijele Europe, a po jedan član mora biti iz zemalja TACIS-a, PHARE-a i iz južne Europe. Sastaje se dvaput godišnje. Odbor bira sekretarijat za razdoblje od 3 do 5 godina. ECRR se financira sredstvima LIFE i COST programa EU. Članovi moraju osigurati nacionalno financiranje svojih aktivnosti.

Sjedište ECRR-a nalazi se danas u Institutu RIZA Ministarstva prometa, javnih radova i vodnog gospodarstva Kraljevine Nizozemske. Danas ECRR ima članove iz 47 zemalja, zajedno sa 200 pridruženih institucija, poput vladinih organizacija, sveučilišta i fakulteta te nevladinih udruga i sl. Nacionalne su mreže osnovane u Belgiji, Finskoj, Francuskoj, Italiji, Norveškoj, Ruskoj federaciji i Velikoj Britaniji, a osnovan je i poseban WWF International. U Europskom centru su zastupljene sve struke i znanstvene discipline uključene u obnovu vodotoka i održivo gospodarenje vodnim resursima. Nastoji se ostvariti obnova vodotoka poboljšanjem i razumijevanjem fizičkih, ekoloških, kemijskih, institucionalnih, socijalnih i ekonomskih značajki voda. Za ostvarenje tih ciljeva ECRR organizira konferencije svake

četvrte godine, simpozije, radionice, tiska časopise i vijesti, uređuje web stranice, a pripremaju se studijska putovanja i razna izvješća.

Prva europska konferencija održana je 1996. u Silkeborgu u Danskoj s temom o fizikalnim aspektima obnove vodotoka i prilježnih površina. Druga je održana 2000. u Wageningenu u Nizozemskoj s temom o praktičnom pristupu obnovi vodotoka.

Tema je Treće konferencije bila: *Obnova vodotoka 2004. – principi, procesi i praksa*. Bile su uključene i pod teme:

1. Obnova vodotoka kao dio integralnog upravljanja vodama
2. Tehnička rješenja obnove vodotoka u funkciji usklađivanja potencijalnih konflikata u riječnom slivu
3. Briga i podrška javnosti u procesu obnove vodotoka
4. Iskustva i mogućnosti obnove vodotoka u tranzicijskim zemljama.

Priprema i odvijanje konferencije bila je briga Savjetodavnog, Znanstvenog i Organizacijskog odbora. Savjetodavni su odbor činili Torben Moth Iversen, predsjednik, ujedno i predsjednik Upravnog odbora ECRR-a te članovi iz Španjolske, Velike Britanije, Francuske, Nizozemske, Rusije i Rumunjske. Na čelu Znanstvenog odbora bio je Dragutin Gereš, a članovi su Branka Aničić, Walter Binder, Neven Kuspilić, Ute Menke, Mladen Petrićec i Jasminka Radović. Organizacijski odbor vodio je Ljudevit Tropan, a članovi su bili Goran Gugić i Jasminka Fajdetić-Kinnard. Dio organizacijskih poslova prepušten je agenciji *Generalturist*, a službeni je jezik bio engleski.

Na konferenciji je bilo više od 80 sudionika iz 18 europskih zemalja

(najviše iz Hrvatske – 20), a bili su i predstavnici Japana, Koreje i Kine. Dio konferencije pratili su studenti Građevinskog i Agronomskog fakulteta Sveučilišta iz Zagreba. Održano je šest pozivnih predavanja i izloženo 29 radova, a sedam radova izloženo je u poster sekciji. Tiskan je Zbornik radova (urednik Dragutin Gereš) sa 41 radom te 400 stranica i CD-om sa svim radovima. Sudionici su dobili materijale o *Hrvatskim vodama*, o prirodnoj i kulturnoj baštini Hrvatske te vodiče za stručne ekskurzije u Park prirode Medvednica i Park prirode Lonjsko polje.

Osnovne aktivnosti i sadržaj rada

Konferencija je u zagrebačkom hotelu *International* svečano otvorena 17. svibnja 2004. pozdravnim riječima Davorina Androšića, generalnog direktora *Hrvatskih voda*, Torbena Motha Iversena, predsjednika Europskog centra za obnovu vodotoka, Višnje Jelić-Mück, državne tajnice u Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Lionela Veera, veleposlanika Kraljevine Nizozemske u Hrvatskoj i Bože Galića, državnog tajnika za vodno gospodarstvo u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva koji je i otvorio rad konferencije.

Bila su izložena sljedeća pozivna predavanja:

1. Branka Aničić, Sonja Butula i Dušan Ogrin (Hrvatska i Slovenija): *Da li je zaštita i obnova vodotoka stvarna dvojba suvremenog svijeta*
2. Walter Binder (Njemačka): *Obnova vodotoka i poplavnih površina u Bavarskoj*
3. Petru Serban i Graziela Jula (Rumunjska): *Topologija vodotoka – osnova procesa obnove vodotoka*
4. Philip Weller (Austrija): *Obnova vodotoka u Dunavskoj regiji – Konvencija o zaštiti Dunava*

5. Katsuhide Yoshikawa (Japan): *O ostvarenjima obnove vodotoka i budućnost obnove u Japanu i Aziji*
6. Denis Fourmeau (Francuska): *INBO: zajedno u ostvarenje integralnog upravljanja vodnim resursima*

Od 29 radova u šest tehničkih sekcija iz Hrvatske ih je bilo šest. Uz rad naveden pod 1. to su bili:

1. Ladislav Grđan i Zdenko Kereša: *Obnova korita Stare Drave kod hidroelektrane Čakovec*
2. Neven Kuspilić i Damir Bekić: *Unutrašnji plovni putevi i obnova vodotoka u Hrvatskoj*
3. Nevenka Ožanić, Josip Rubinić, Barbara Karleuša i Danko Holjević: *Revitalizacija građevina kulturne baštine u vodotocima*
4. Mladen Petrićec, Mira Filipović, Lidija Kratožil, Sandra Šturlan Popović i Željko Tusić: *Put prema integralnom gospodarstvu vodama u Srednjem posavlju*
5. Zdenko Tadić i Ivan Radeljak: *Iskustva u obnovi meandara u Parku prirode Kopački rit*

U redovnom programu održan je okrugli stol s temom: *Obnova vodotoka – alat za rješavanje konflikata u prostoru*. Najprije su predstavnici Europskog centra iznijeli prijedloge zaključaka i preporuka, a nakon sadržajne i temeljite rasprave usvojeni su zaključci i preporuke.

Sudionicima su se na kraju obratili Ljudevit Tropan, Dragutin Gereš i Torben Moth Iversen, koji je ujedno i zatvorio Treću međunarodnu konferenciju o obnovi vodotoka.

Nakon konferencije 21. je svibnja održan 15. sastanak Upravnog odbora Europskog centra koji je ocijenio da su ostvareni svi planirani ciljevi. Posebno je istaknut doprinos Dragutina Gereša i Ljudevita Tropana, a

organizacija je ocijenjena najvišim ocjenama.

Prvog dana rada bio je organiziran poludnevni posjet Parku prirode Medvednica.

Posjet Parku prirode Lonjsko polje 19. svibnja 2004. bio je cjelodnevna ekskurzija s predstavljanjem podsustava obrane od poplava.

Na kraju rada konferencije organiziran je i cjelodnevni izlet u Nacionalni park Plitvička jezera. *World Wide Fund for Nature* (WWF), *Zelena akcija* i *Dravska liga* organizirali su 22. svibnja cjelodnevni izlet na Dravu i Muru uz podršku Europskog centra za obnovu vodotoka. Izletu su se uz predstavnike nevladinih organizacija pridružili i predstavnici *Hrvatskih šuma*, a bilo je sudionika iz *Hrvatskih voda* iz Varaždina i Zagreba i *Vodogradnje* iz Varaždina.

Zaključci Konferencije

Treća međunarodna konferencija usvojila je sljedeće zaključke i preporuke:

1. Obnovom se vodotoka postiže nova okolišna i održiva ravnoteža između ekologije, ekonomije i kulture i to uglavnom poduzimanjem tehničkih mjera.
2. Obnova vodotoka je put za postizanje dobrog ekološkog stanja vodotoka (WFD).
3. Danas postoji mnogo dobrih primjera različitih načina obnove vodotoka iz kojih se može odrediti najbolja praksa.
4. Upravljanjem rizikom od poplava dobiva se velika mogućnost za obnovu vodotoka.
5. Projekti obnove vodotoka mogu se izvoditi samo uz povećanu društvenu i ekonomsku korist.
6. Samo nekoliko zemalja ima nacionalnu politiku obnove vodotoka. Više zemalja ima takvu politiku na regionalnoj razini ili na razini podsliva.

7. Razlike u pristupu obnovi vodotoka u europskim zemljama odnose se na različite utjecaje na okoliš i na bogatstvo zemlje.
8. Sadržajno i vrijedno stručno putovanje na slivno područje Save te prikazi hrvatskih i ostalih autora pokazali su prošle, sadašnje i moguće buduće značajke i akcije na glavnim hrvatskim rijekama.
9. Treća ECRR-ova konferencija ohrabruje hrvatske partnere da zajedno s ostalim zemljama u slivnom području Dunava nastave sa zajedničkim naporima prema održivom gospodarenju, što uključuje obnovu vodotoka na dobrobit ljudi, društva i prirode.
10. WFD primjena Direktive u različitim zemljama pokazuje da su ambicije različite i da postoji onoliko metoda koliko i zemalja.
11. Opće rješenje problema obnove vodotoka je dati rijekama više prostora.
12. Primjena *Habitat* direktive *Natura 2000* važna je za obnovu vodotoka.
13. Promjene u načinu korištenja i gospodarenja tlom važni su elementi za obnovu vodotoka.
14. Obnova vodotoka trebala bi unaprijediti prirodne, morfološke i hidrološke procese i to u mjerilu slivnog područja rijeke.
15. Za ostvarivanje projekta obnove vodotoka bitno je uključiti sve sudionike.
16. Istaknuta je važnost informacija o najboljoj praksi i dobrim primjerima obnove vodotoka.
17. Traži se znanstveno određivanje dobre prakse u obnovi vodotoka. Ta tema može biti predmet međunarodne suradnje na istraživačkom i razvojnom projektu, a WFD također pruža mogućnost suradnje u istraživanjima.
18. Potrebno je istraživati hidrološku funkciju retencijskih prostora u odnosu na učinkovitost.
19. Treba istraživati pitanje potrebnog minimalnog protoka za dobru ekološku kakvoću vodotoka.
20. Nanos i njegov pronos imaju veliku ulogu u prirodnoj dinamici riječnog sustava.
21. Povećanje prisutnosti i utjecaja Europskog centra za obnovu vodotoka (ECRR) u primjeni WFD na lokalnoj razini, na razini slivnog područja te na europskoj razini može se provesti institucionaliziranjem u okviru međunarodnih konvencija i organizacija koje upravljaju riječnim slivom.
23. Podržava se program zajedničke obuke i razmjene iskustava. Potrebno je osnovati više nacionalnih mreža za obnovu vodotoka u okviru ECRR-a.

Zagrebačka konferencija o obnovi vodotoka bila je forum istraživača, vodnogospodarskih stručnjaka i stručnjaka za okoliš, konzultanata i svih onih koji se zanimaju za rješavanje stvarnih problema vezanih uz obnovu vodotoka. Sudionici su dobili priliku iznijeti svoja viđenja načela, procesa i prakse u vezi s obnovom vodotoka.

Može se zaključiti da je konferencija ponudila platformu učinkovitije obnove u sljedećem razdoblju. Treća konferencija potpuno je ostvarila svoje ciljeve, a bila je uz to mjestom kritičnoga preispitivanja i analize obnove vodotoka u Europi i svijetu.

Prof. dr. sc. Dragutin Gereš

